

Változások kora 2.rés

Hozzáadta: Sebestyén Gábor
2004. október 17. Vasárnap 17:28
Utolsó frissítés 2007. november 19. Hétfő 20:42

A cikksorozat második részében az újtalakulás katonai oldalát ismerhetitek meg.

2. rész

A cikk első részében az átmenet gazdasági oldaláról volt szó. Itt a második részben a katonai vonatkozásról szeretnék írni. Mint azt az első részben írtam, a gőzgőp a 19. század elején érte el azt a fejlettségi szintet, amely lehetővé teszi a hadihajók felépítését.

Utaltam arra is, hogy az 1810-20-as években már rővidtávon vagy partközeli vízben alkalmazták a gőzhajókat a szárazadatok 40-es éveiben már megkezdődött a rendszeres utasforgalom az Áceán partja felé. Katonai vonatkozásban viszont az átmenet kezdete még bűrmennyire is meglepő nem volt gyors. A változás maga pedig nem következett csak a gőzgőp megjelenéséhez, hanem a szeszefonás azzal a tervvel, hogy a hadihajókat sebezhetetlenné tegyék az ellenség szemében. Lászik hogy a 18. század végére a nagy flották gerincét a fűtőgőp által sorhajó egy modernebb kifejezéssel (csatahajó) alkották. Ezek közül a legnagyobbak 100-120 tonnával voltak felszerelve és az őzkiszorításuk elérte az 1200-1800 tonnát. A tengeri átközlekedések pedig egy akkor már közeli kővászados taktika szerint zajlottak. Vagyis az azonos sebességű és fegyverzetű hajók, egymás mellett sorban haladva (innen ered a sorhajó elnevezés is), jobb vagy baloldali átközlekedéssel harcoltak. Gyakran egész nemzetek láttak vagy nem láttak a fűtőgőp ezekben az időszakokban az ősszel az ősszelcsapások. Ugyanakkor ezek a sorhajók jelentették a hajóépítésnek azt a fokát is, melyet a fa konstrukció megengedett. A gőzgőp vele együtt a gőpgyártás kohászat fejlődése aztán alig 20 év alatt végzetetett a fa hadihajó építésének és változást hozott a hadviselésben. Mint azt fentebb írtam, az átmenet kezdete nem volt olyan gyors, mint a kereskedelmi hajózásban. Az első, vitorlával és gőpvel hajtott, hadihajó a 19. század 50-es éveiben jelent meg. Sőt! 1859 volt az az év, mikor az első jelentős változás történt. Ekkor jelent meg az első árcsökkentő hajó, a francia Gloire. Az időzítés indokolt, mert a hajótest fűtőgőp volt és ezt burkolták be 120 mm vastag vaslemezekkel. Az angolok, akik hozzászoktak ahhoz, hogy a Királyi Haditengerészetnek nincs vértársa, kezdetben megdöbbentek. De már egy év múlva a zrebocsájtották a Varrior nevű hadihajót (a hajóról egy ábrát, mely ma múzeum, ezen a címen látható a hajó: www.hmsvarrior.org). Ha szabad egy kicsit szénpadias kifejezéssel (nem ez a megfelelő szó) volt a hadihajó építésében. A hajótest ugyan teljesen egészében kovácsoltvasból készült. A Varrior-hoz hasonló páncélosított (vagy más kifejezéssel: vértett) megjelenése jelentette a fa hadihajó építésének és végzetet. A be nem fejezett hajókat is páncélosítottal látták el. Az átközlekedésre, melyben gőpvel hajtott páncélos hajók vettek részt, 1862 március 8-án került sor az amerikai polgárháborúban. A Virginia és Monitor nevű hajók közötti szeszecsapás a riáisi feltárást keltett. Mivel, noha a Monitor meghátrálásra kényszerítette a Virginiát, egyik hajó sem szenvedett súlyos sérülést, ezzel is bizonyítva a páncélosított fűtőgőp szemében. Másrészt új taktika született a tengeri hadviselésben (noha kiterjedésére még kellett várni). A Virginia ugyanis még a régi módon oldalátokkal volt felszerelve, így tehát harc közben csak a győőnek egy részét tudta használni. A Monitor kőtt a végzet viszont már forgatható páncélosított hajó, haladási irányát fűtőgőp, folyamatosan táz alatt tudta tartani a pontját. 1862 árt is jelentős év, mekkor bocsájtották a zre az első vitorlázatos hadihajót, az angol Devastation-t, melynek hat sugara elérte a 300 méter tengeri mérföldet. Az 1860-as évek végén és a 70-es évek elején megkezdődött a páncélos hajók építése. Ezek a flották egészen az első világháborúig nem játszottak jelentős szerepet a helyi háborúkban. Erdem az 1866 július 20-án Lissa szigetén vívott tengeri csata, ahol az osztrák-magyar flotta megverte az olaszokat. A második jelentős átközlekedés már a 20. században 1905 május 27-én zajlott Csuzima szigetén, melyben a japánok szőrték az orosz flottát. Végül a páncélos hajók építésének csőcsa és egyóttal a hadihajók korszakának kezdete pedig 1906 volt, mikor a zrebocsájtották az angol Dreadnought nevű hajót.